

**Stichting Nederlands
Zouavenmuseum**
Markt 31
4731 HM Oudenbosch

***Nieuwsbrief, april 2015.
19de jaargang, nummer 1.***

Beste vrienden van het zouavenmuseum.

Hierbij ontvangt u wederom – per post of digitaal – een nieuwsbrief van het Zouavenmuseum te Oudenbosch. Naar aanleiding van de vorige brief, heb ik een aantal leuke reacties van u mogen ontvangen. Uiteraard vele vragen om de Italiaanse inschrijfformulieren. Alle formulieren met een nummer lager dan 6000 heb ik direct kunnen mailen. De overige formulieren heb ik nog niet in bezit, maar wie weet..... Dhr. Bart Desimpel die de eerste 4865 digitale afbeeldingen aan het museum heeft afgestaan, komt regelmatig in Rome!

Via Dhr. Pierre Bussen, heb ik een aanvulling ontvangen op de gegevens van zouaaf Jan Lugtig uit Heiloo. Hij is overleden in Amersfoort op 24 maart 1918. Een feit dat nog niet vermeld is in zijn boekje “Zouaven uit Heiloo: Verdedigers van Rome.”.

Dit boekje is via hem verkrijgbaar.
(mailadres p.bussen@heiloo.nl)

Via Dhr. Pim Ligtoet, ontving ik een interessant artikel wat weergeeft hoe de “tegenpartij” kijkt naar de verrichtingen van de zouaven in 1861. Het geeft een verslag van de Slag bij Passo Corese in 1861. Zouaaf Jan van der Meer noemt het Ponto Coreeza.....

Het verslag met een inleidend commentaar kunt u hieronder lezen in het Nederlands. Via internet is uiteraard de Italiaanse tekst te lezen.

<http://orizzonti.vazia.com/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=266>

Uit: Angelo Sachetti Sassetit, Rieti nel
Rinascimento Italiana, 1911

..... Er waren drie belangrijke zorgen van de nieuwe nationale regering in de eerste jaren van haar oprichting:..... Bandietenbendes, de speciale positie van Rome, en de partij van de actie [Garibaldi] (...) De bandieten die we beter reactionairen kunnen noemen, werden begunstigd door koning Francesco II van Napels, niet alleen tijdens zijn omsingelde bestaan in Gaeta, maar ook en vooral vanuit zijn ballingschap in Rome. De bendes begonnen ernstige problemen te veroorzaken in Sabijnse bergen door continue en plotselinge invallen. Het tweede bataljon van de nationale vrijwilligers uit Umbrië, onder bevel van majoor Pietro Odoardo Vicentini, zette zich met veel enthousiasme en zelfverloochening in om de grenzen met het Napolitaanse en Romeinse gebied te bewaken, en ondersteunde zodoende de campagne tegen de bandietenbendes tot het voorjaar van 1861. Het gevaar was groot, omdat de pauselijke soldaten deze bendes openlijk een steuntje in de rug gaven en ook zelf in die eerste tijd de grenzen overschreden.

Zo daalde op 25 januari 1861 een corps van 300 pauselijke strijders 's nachts af van Monte Rotondo, stak de brug van Passo Corese over [grenspost met het niet meer pauselijke Umbrië], viel de grenswacht aan en dwong het kleine garnizoen van de buitenpost, dat in zijn slaap werd overvallen,

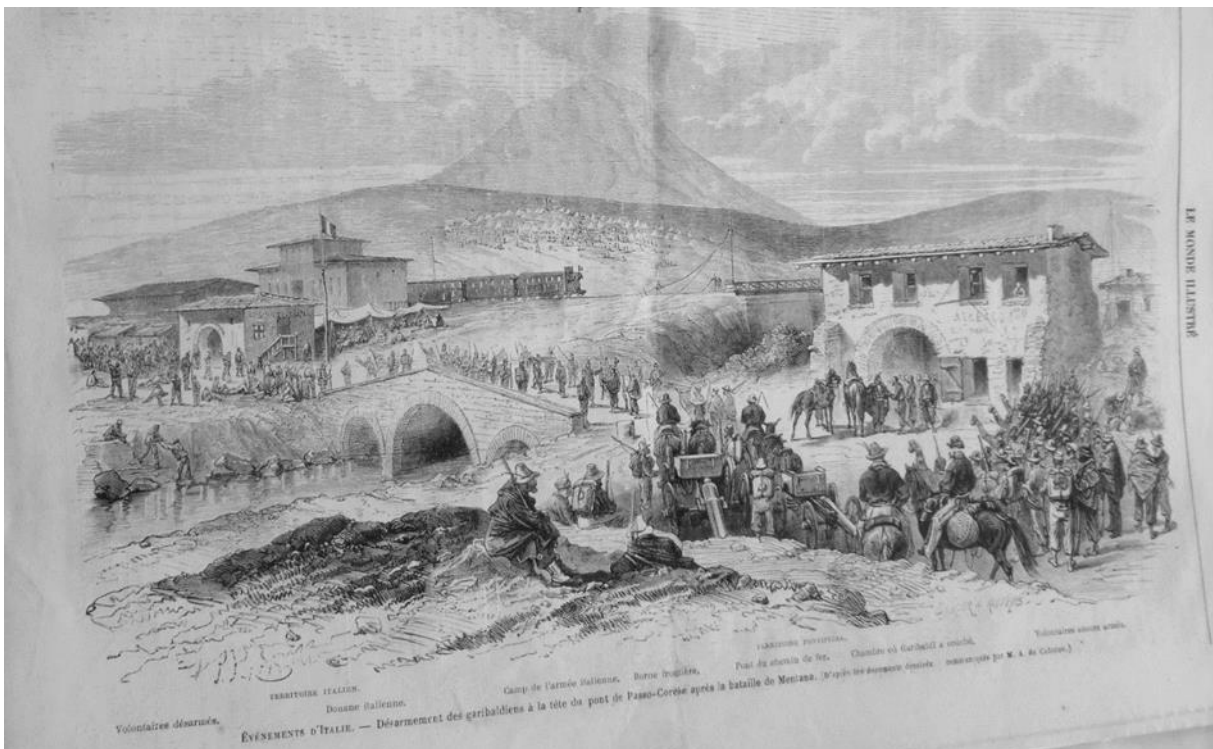
om zich over te geven. Vier dagen later bezetten 150 pauselijke Scandriglia, [20 km O. van P.C.], waarbij ze een detachement soldaten van de koning [Victor Emmanuel] verjoegen, die hun toevlucht zochten in Poggio Moiano [25 km O. van P.C.]. Het pauselijke wapen was weer overal te zien; en de priesters trokken met wapperende vaandels op in een processie, hetgeen een muziekkorps ertoe bracht tussenbeide te komen. Op 2 februari zagen de bisschop en enkele priesters van Poggio Mirteto [20 km N. van P.C.], - een kleine gemeente die geen krijgsmacht had en geïrriteerd was door de agressie vanuit Corese, - zich door de bevolking gedwongen om hun toevlucht te nemen in de regionale hoofdstad Rieti [40 km NO van P.C.]. Daar stuurde de koninklijke Intendant of, zoals later werd gezegd, Subprefect, Cavaliere Luigi Matricola, hen niet terug, omdat de openbare orde in Mirteto er geen baat bij zou hebben.

bron:

<http://cinqantamila.corriere.it/story/TellerGiorno.php?year=1861&month=01&day=26>

In Poggio Mirteto arresteert de bevolking de bisschop

In Poggio Mirteto [binnen het in 1861 niet meer pauselijke Umbrië] arresteert de bevolking, verrast door de komst van pauselijke zouaven in Passo Corese, de bisschop en enkele priesters. Ze moeten als gijzelaars dienen om de gevangenen van de zouaven vrij te krijgen (Alfredo Coamadini).

Passo Corese is in 1861 een kleine grenspost, met een net geopend treinstation, tussen Umbrië en de Pauselijke Staat. Na de nederlaag van de pauselijke troepen bij Castelfidardo (1860) komt Umbrië onder het gezag van koning Victor Emmanuel. In Passo Corese is ook een douanepost. Op 4 november 1867, na de slag bij Mentana, trekt Garibaldi zich hier terug en worden zijn manschappen officieel ontwapend – zoals een tekening in het Franse 'Le Monde Illustré' laat zien

Voor ik verder ga met het verslag van Jan van der Meer nog even dit:

Verschillende vrienden van het museum hebben aangegeven de nieuwsbrief digitaal te willen ontvangen. Dit heeft voordelen! Voor ons werkt het kostenbesparend en voor u is er het voordeel dat u de foto's in een veel betere kwaliteit ontvangt. Als u er prijs op stelt de nieuwsbrief en het jaarverslag voortaan per e-mail te ontvangen, dan vraag ik u een mailtje te sturen naar info@zouavenmuseum.nl. Ter bevestiging ontvangt u dan de nieuwsbrief per mail retour!

Wij vragen alle vrienden van het Zouavenmuseum zelf hun bijdrage van minimaal 15 euro per jaar over te maken op onze bankrekening

IbanNummer:

NL 18 RABO 0140 7706 90.

Bic RABONL2U.

Wij sturen geen acceptgirokaart!

Door deze bijdrage steunt u het museum en ontvangt u tweemaal per jaar onze nieuwsbrief met uniek materiaal uit het archief!

Zouaaf Joannes Stephanus Jacobus “Jan “ van der Meer.

Geboren 23-04-1832 te Scheveningen, zoon van Cornelis van der Meer en Barbara Jacob. Beroep: Koetsier.

Belgisch nummer: 204; Italiaans nummer 456. Pauselijk zouaaf van

17-01-1861 tot 19-01-1862. Jan van der Meer was op 9 januari 1859 getrouwd met Agatha Roozenburg. (in het dagboek wordt 4 januari als huwelijksdatum genoemd!) Zij

stierf op 29 juli 1860. Zij hadden een zoon die op 20 april 1859 was geboren en op 25 juli 1859 was komen te overlijden.

Voor Jan gold dus de toelatingseis: Ongehuwd of **weduwnaar zonder kinderen.**

De tekst van het reisverslag is zoveel mogelijk ongewijzigd weergegeven. Af en toe heb ik voor de leesbaarheid wat leestekens geplaatst en de plaatsnamen verbeterd.

De zouaven zijn aangekomen bij Ponto Coreza....

Dit is een kamp die voor de Tiber ligt. Op die kamp stond een huis waar de kanoniers en de jelanders (?) gekazerneerd waren, Ook was daar een altaargebouw, al waar onze aalmoezenier dagelijks de H. offerande der Mis op droeg. Wij sloegen daar onze ligten tenten op, dezen zijn anders als bij ons. Ieder man heeft een tent. Moeten wij nu kampeeren dan bind men 6 tenten aan malkander, die met knopen digt gemaakt worden en iedere tent wordt met 8 stokken ondersteund, zoodat men altijd op de knie moet kruipen om in en uit de tent te komen. Het was den 29 januarij, de nachten waren zeer koud, want in de maand januarij kan het zeer sterk vriezen in Italië. Wij hadden geen strooi zoals bij ons in Holland de soldaten hebben. Wij hadden daar niets als een deken met ons beiden. Dus ik behoef U niet te schrijven hoe koud het was. Ik kon des nachts onmogelijk slaapen, want ik was verstijfd van de kouw en velen met mij. Wij kroopen onze tenten uit, gingen hier en daar wat hout zoeken en maakten spoedig een goed vuur. Dit was nauwelijks gezien van onze andere kameraads, die ook ons spoedig zulks na deden. Zoo dat de Kamp in een oogenblik vol met vuren was. Gij moet weten dat het toen nog maar 2 Uuren was. Naar ons eenigen oogenblikken gewarmd te hebben, werd er alarm geblazen. Dezen oogenblikken zal ik niet vergeeten, het was terstond de tenten opgebroken en de ranzel in orde gebracht. De geweren stonden in de

oopen lucht, ieder greep naar een geweer. Wat zal er tocht te doen zijn, dat wij zoo spoedig in de wapens moesten komen. O zegde zij, de Piemontheezen zijn hier dicht bij en wij zullen zeker vandaag nog vechten. De stukken kanons werden in order gebragt, de artelerie was gereed, er kwam bevel dat wij naar Nerola moesten. De Piemontheezen hadde daar een klooster in brand gestoken.

Baron van Lamsweerde met "ligten tent".

Allen bakkers waren besteld om brood te bakken want er zouden de volgende dag veel Piemontheezen komen. Wij vertrokken des morgens om 5 uren van Coreeza naar Nerola en maakten een marsch van 4 uren. Toen wij te Nerola aan kwamen, waren de Piemontheezen vertrokken want het was verraden dat de Zouaven naar Nerola kwamen. Wij moesten de zelfden dag nog weer terug want er was een fransche courier gekomen om ons te waarschuwen dat de vijand ons in ons rug zoude aanvallen. Dit is toch niet gebeurd.

Wij marscheerde weer 4 uren terug zonder dien dag nog eten of drinken gezien te hebben. Wij bleven nog 2 nachten kampeeren en den 31 januarij moesten wij smorgens heel vroeg de kamp verlaten en weer naar Monterotondo terugtrekken.

De Franschen kwamen onze plaats vervangen en wij bleven nog weer eenigen dagen te Monterotondo. Ik weet niet zeker of het den 3 of den 4 februari was, toen kwam de order dat wij ons ten spoedigste naar Nazzano moesten begeven, een stadje 10 uren van Monterotondo. Er waren twee compagnies van Coreeza naar Nazzano vertrokken. De 4de compagnie was te Nazzara en de 2de compagnie te Torita, en de 5de en 6de compagnie moesten naar Nazzano en de 3de compagnie moest te Monterotondo blijven tot nader order. Wij vertrokken des morgens ten 4 uren van Monterotondo weer naar Coreeza tot aan den Tiber. Wij werden over den Tiber gezet met eene sloep. Voor ruim 200 man, 8 man ging gelijk over. Die over waren gingen naar een boerenhut om wat water te halen, want dit hadden wij onderweg niet gevonden. Wij moesten toen de koorenvelden marscheeren. Het had den ganschen dag geregend, de wegen waren niet om te loopen. Maar dit kan niet helpen, wij moesten, want de 4de compagnie was door de Piemontheezen aangevallen. Wij hadden smorgens nog niets gegeten of gedronken en konden onderweg niets krijgen. Het regende gestadig aan. Onze ranzel was zwaar en de klei bleef zoodanig aan onze schoenen hangen, dat wij geen voet meer verzetten konden. Enigen bleven onderweg liggen van vermoeijenis. Naar dat wij nog een half uur geloopt hadden, kwamen wij om 12 uren in een stadje Fiano genaamd, dit was een zeer schoon stadje dat ook nog aan de Paus behoorde. Wij kregen daar een grooten halt tot 2 uren. De inwoonders waren ons daar

zeer geneegen want de vrouwen kwamen ons eieren brengen. Als wij vroegen wat zij kosten, zegde zij "jenten" (niente), dat wil zeggen "niets".

Wij vertrokken des middags om 2 uren naar Nazzano, dit was nog een marsch van 3 uren. Wij kregen van verren de stad in t gezicht. Ha dachten wij, daar zullen wij spoedig zijn. Maar O hemel, wat waren wij bedrogen toen wij voor de stad kwamen. De stad Nazzano ligt op een zeer mooien berg. Dat was voor ons toch wat te zeggen na ruim 9 uren geloopt te hebben met een zwaar pak op de rug door regen en wind en wegen die voor geen mensch om te loopen waren. Nog tans wij moesten de berg op. Het was voor ons hollanders hoogst plaizierig daar weer hollanders te vinden. Naar dat wij ruim 2 uren te Nazzano kwamen, werden er vrijwilligers gevraagd om naar de vijand te trekken. Ik booid mij zelve aan en ging met veel vreugde den berg af. Toen wij half de berg gekomen waren, kwamen de anderen zouave ons

tegen en zegde dat het niets was. Wij keerden weer terug en begaven ons weer in ons bed dat maar uit een weinig strooi bestond. Maar dit was daar zoo zacht als of wij op dons lagen. Want als men moei is, kan men overal goed op slaapen. Den volgenden morgen werd er vroeg alarm geblazen. Ieder was terstond in de wapens. Er werde gezegd dat de Piemontheezen aan den Tiber waren, zooals ook waar was. Want de 2de compagnie had een patroelli gemaakt van 20 man en eenigen jelanders (?) en dezen waren aangevallen door ruim 180 Piemontheezen. Onze troepen gaven met ruim 30 man vuur tegen 180. Zij schoten er 2 dood en 3 gekwetst. De Piemontheezen schoten hun eigen kapitijn dood, zoo dat was 3 dooden en 3 gekwetsten en van de zouaven was er 1 ligt gekwetst aan zijn voet van een kogel die daar geloopt was. Wij liepen op een draf den berg af, laaden onzen geweren onder het loopen. De veldpater begaf zich met ons meden en toen wij omlaag kwamen werd er halt gekommadeerd. Er werd gekommadeerd dat wij moesten knielen en toen kregen wij de generaalen absolutie. Wij versprijden ons tusche de rotsen, er werd gekommadeerd: halt. Naar eenigen oogeblikken zagen wij troepen over de bergen trekken, dit waren de Piemontheezen die de vlugt namen voor die 30 man.

Later kwamen de fransche tegen de Tiber aan. Wij konden van verre niet zien dat dit fransche waren, dus onze kapitijn kommadeerd: Vuur. Eenigen lieten hun schoten voor het kommander vallen, zoo dat de fransche ter stond hunne vlag op staken en het vuur werd ter stond opgehouden. Dat was al tijd ongelukkig voor de zouaven, dat wij altijd op de hielen gereden werden door de fransche en zoo dikwijls buiten staat gesteld werden om te kunnen vechten en eenige van die oproermakers uit de voeten te helpen. Wij gingen weer naar onze stad

terug. Wij waren die dag niet uit de wapens geweest, want van alle kanten int gebergte trokken de bendes om ons te omsingelen en ons zoo te verstoren (?).

Monterotondo (www.tmcron.org/memoria)

Den volgenden dag hoorde wij de kanonnen bulderen in Gaeta. Maar den zelfden avond kwam de tijding dat Gaeta in de handen van de Piemontheezers gevallen was. Wij maakten ons terstond gereed om te kunnen vertrekken. Wij vertrokken diezelfde avond nog uit Nazzano, want men vreesde dat zij ons in de nacht vermoord zouden hebben. Wij vertrokken daar weg. De maan scheen helder aan de lucht, het was zacht weer. Wij moesten zeer stil marscheeren. Anders werd er van tijd tot tijd wel eens een liedje gezongen, maar dit mogt toen geen plaats hebben omdat wij onszelve niet zouden verraade. Naar drie uren gemarscheerd hadden, kwamen wij in ons lief stadje Fiano aan, het was negen a tien uren. Wij werden daar weer goed ontvangen, wij bleven daar tot de volgende morgen. Zes uren des nachts werd onze soep gekookt en wij vertrokken juist om 6 uren. Daar kwam onze moeijelijke marsch weer aan door het korenveld tot aan de Tiber en zoo naar Monterotondo terug.

Monterotondo is een klein stadje, maar verschrikkelijk vuil. Men vind er kerken en twee kloosters. Een klooster van de Kapizijnen, dat zeer schoon is en ik durf wel zeggen, het schoonste wat ik in de omliggende plaatsen gezien heb. Men vind daar een eeuwen ouden eijk die is met een ladder bespijkerd. Beklimt ge de boom, dan kan men geheel Rome zien. Dit is zeer aardig om dat het 6 uren afstand is. Wij bleven daar nog weer 10 dagen en toen vertrokken wij weer op het bevel van de Minister naar Anagni. Dit was weer een marsch van drie dagen. Den eerschten dag marscheerden wij door den bergen zonder een stad te zien. Den eerste nacht sliepen wij in een schaapstal dien wij daar in het gebergten ontmoeten. De herders waren met hunnen kudde uit zoo dat wij gelukkig geloogerd waren. Eete of drinken was daar niet te bekomen. Gelukkig hadden wij naamelijk een sersjant majoor die ook een hollander was, wiens naam ik niet zal noemen om dat hij zich niet roemrijk gemaakt heeft, een kip bij ons. Ik wist spoedig een partje hout te raapen en vuur gemaakt en de kip aan het spit gebrad. Den tweede dag gingen wij door drie stadjes Paliano, Genazzano en het stadje Galicano. In dit stadje bleven wij des nachts slaapen en den derden dag gingen wij naar Anagni. Dit was maar een kleine destantie van 6 uren. Ge moet weten als wij op marsch zijn hoe of wij ons eeten klaar maaken. Ieder man heeft wat te dragen, een ketel of pidon, den ander een schotel van ijzer. De man die nu de ketel draagt heeft ook een stuk fleesch of wat groente te dragen. Zijn wij dan op de grooten halt gekomen, dan moet ieder aan het werk. Den eenen gaat hout hakken, een ander gaat water halen, een derden maakt de vuren klaar, want bij elken compagnie zijn er dan wel 3 of 4 koks die kooken om spoedig klaar te zijn. Dikwijls gebeurd het ook dat wij geen fleesch mede nemen, dat wij dan

een geit of een schaap van een herder koopen en die dan maar spoedig slagten. Zelfs smaakt het zeer goed een stuk vleesch aan een stokje gebraden, om spoedig klaar te zijn.

Italiaanse boeren.

Toen wij dan den derde dag te Anagni kwamen, werden wij gekazerneerd in het klooster St. Jakobus genaamd. Nog twee comp in het simmenarie en drie comp in het klooster St. Angelo. Anagni is een zeer vredig stadje tegen de grenzen van Napels. De Bisschoppelijke Zetel is daar ook geplaatst. Men vind er drie kloosters, Kapuseinen, Dominicanen en Augusteinen, dan zijn er nog 8 kerken en het Catedraal. Er is ook een simmenarie. Er zijn veel priesters en men zegt dat Anagni de Paussen heeft opgeleverd. Oudheden zijn er niet als in het klooster St. Jacobus is de kamer van den H. Tomas van Aquino, een zeer schoonen kamer met veel relikwie. Ik heb dikwijls de kamer met veel eerbied bezocht. Het

klooster van de Kapuceinen is ook zeer schoon. Het stadje Anagni licht zeer hoog. Als men van boven de berg af gaat en de weg naar Rome neemt, dan heeft men juist een uur werk eer men aan de voet van de berg is.

Neemt men den berg om van beide zijden den valij in te gaan, dan kan men het in een half uur doen. Men moet dan altijd op een draf loopen, want de rots is daar stijl en van grauwen steen. Het gezicht is verrukkent schoon als men den berg af ziet. De stad is omringd van de schoonste wijnbergen en in de valij de schoonste korenvelden. Men vind in de valij twee schoonen rivieren en twee watervallen in een flinken grintweg, die van Rome tot Frosinone correspondeerd. Nogtans het stadje is klein en wij dagten niet lang daar te blijven want wij waren niet gewoon lang op een plaats te blijven. Wij verlangden weer naar een ander, doch dit gebeurde niet. Er werd altijd gesproken dat men daar het einden van de zaak zien zouden. Wij begonnen daar te leeren exerzeern, want dit hadden wij nog nergens geleerd, want tijd was ons altijd ontbroken en gelukkig was het om daar te exerzeeren. Wij hadden geen plaats op den berg en waren dies genoodzaakt om in het plein te exerzeeren. Het was altijd de ranzel op de rug, 4 uren exerzeeren en dan vermoeijde de stijlen rots beklimmen. Het heeft mij menig keer water en bloed doen zweeten. Wij waren gekomen in Februari en kregen daar spoedig de vasten die bij ons zouaven plegtig gevierd werd. Acht dagen voor de goede week hadden wij de lutruiten. Dezen begon met de Vene Croutor. Dagelijks moesten wij naar de H. Mis en des middags naar de vesper. De Bisschop was daar altijd bij tegenwoordig en het eindigde zaterdagsmorgen voor Palmzondag. Wij naderde (?) allen onder de H. Mis tot de H.H. Comunni die ons door Zijne

Hoogwaardigen Bisschop van Anagni werd toegediend. Den volgende maandag moesten wij ons ten spoedigsten naar Rome begeven want den H. Vader had de zouaven uitgenodigd de feesten van de Goede Week te komen bijwonen. De vreugde was groot en de gedachten was om in Rome te blijven.

Kathedraal van Anagni.

Wij begaven ons dan smaandagsmorgens om 6 uren van Anagni naar Valmontone, waar wij des middags om twee uren aankwamen. Wij loogeerden daar in een paardenstal. Valmontone ligt niet hoog en is met schoonen wandelwegen voorzien. De stad is niet groot, maar vuil. Men vind er twee mooien kerken en een schoon kerkhof. Het was bezet met franschen soldaaten. Dinsdagsmorgens gingen we naar Colonna, dit is een afstand van 10 uren. Men zegt dat Colonna een schoonen stad geweest is en zelfs de geliefkoosden stad van de Romeinen was. Nu is hij bouwvallig, gedeeltelijk verwoest en kan nu geen stad meer genoemd worden. Het volk was er allen voor de eenheid van Italië, dus grooten vijanden van de zouaves. Twee compagnies werden beneden den berg gekazerneerd en 4 in de stad. Ik was in de stad.

Toen de voorwacht in de stad kwam, konden zij niet een caffè voor der geld krijgen, er moest geweld gebruikt worden om zodoenden het volk wat makker te

krijgen. Wij werden gekazerneerd in een vleeschslagtersstal. Het duurde wel 2 uren eer wij wat strooi kregen om ons te rusten te leggen. Nooit hebben wij ongelukkiger volk aan getroffen als daar.

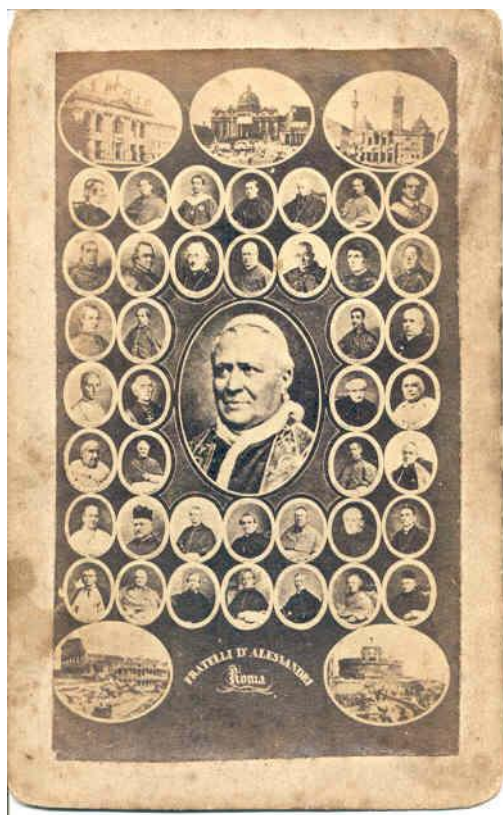
sWoensdagsmorgens heel vroeg verlieten wij de stad om ons naar Rome te begeven. Wij waren blijden dat wij die ongelukkigen gingen verlaten en ook dat het de laatsten dag was en wij in Rome zouden ariveren. Wij stapten met moed den berg af, al hoe wel het weer niet gunstig was, er viel veel regen. Hoe meer wij Rome naderden, hoe grooter de blijdschap was en hoe minder wij den regen voelden. Des middags om 12 uren kregen wij de stad Rome in het gezicht. Er ging een kreet van blijdschap op en naar een uur gemarcheerd te hebben, kwamen wij in de Eeuwige Stad aan. Nauwelijks waren wij geariveerd, onze bedden in order gebragt, onszelven gewaschen of we begaven ons naar de St. Pieterskerk om daar eerst van het schoonen muziek te gaan hooren.

Om U, lezers de feesten van de goeden week te verschrijven zoo als het in Rome gebeurd, is voor mij onmogelijk. Nogtans wil ik er wat van kunnen schrijven, maar dit zeg ik voor uit dat ik met mijn onwaardige beschrijving altijd de waarheid te kort doen zal, doch wil ik er wat van schrijven maar in het kort.

Woensdags ten 4 uren na den middags beginnen in de Sixtjnsche kapel de zoogenaamden donkeren metten en dezen zelfden plechtigheid is ook donderdags en vrijdags. Dan worden die beroemden klaagliederen van den profeet Jeremias en die onvergelykelijke miserere gezongen waarom zoo veelen duizende menschen naar Rome komen. Om een goede plaats in die kapel te hebben, moet men er reeds 2 uren van te voren naar toe gaan. Z.H. komt dan ook in de kapel. Wanneer de Loudes beginnen. Onmogelijk is het nog iets van het schoonen van dien zang te zeggen, om dat ik geen kenner van muziek ben. Nogtans moest

ik er ook bij tegenwoordig zijn, donderdag. Wat ik dezen dag gezien heb is niet te melden, ik moet er toch wat van zeggen, toch zeer in het kort want ik vrees door mijn onwaardige beschrijving u een gering denkbeeld van dezen feesten zal geven.

Ik zeg u dus vooraf dat gij bij dezen beschrijving uwe gedachten niet moet bepalen. Denk al het schoonen wat ge wil, stel u voor al het aandoenlijke en indruk wekkende waar toe uwe gedachten in staat is en dan durf ik u nog wel zeggen dat gij in uwe gedachten de wezenlijkheid zult ervaren. Het zal nog altijd indrukwekkender en schoonder zijn als ge denken kunt. Ik wil er toch wat van zeggen, maar in het kort. Want om alles te beschrijven en om te melden welken gevoelens zich bij zulken plegtigheden van het hart een christen meester maken, dit is onmogelijk.

De paus en zijn kardinalen.

Ten 8 uren smorgens waren reeds eenige zitplaatsen bezet in St. Pieter aan den kant waar namiddags de voetwassching zoude plaats hebben, dus 5 uren voor de bepaalde tijd. Die zitplaatsen zijn bijna uitsluitend voor dames die een biljet hebben, in zwarte zijde gekleed en met een voile op het hoofd. Ik zal in dezen mijne korte beschrijving het order volgen en zoo als alles gebeurd is. Ten 10 uren begon de H. Mis in de Sixtijnse kapel, al waar ook geen dames mogen komen dan gekleed op de bovengenoemde wijze. De heeren moeten met een zwarten rok en witten das gekleed zijn. De priester paters in hunne kleeding, dezen hebben ook nergens een biljet noodig. Nog voor de officialen van het leger en het korps diplomatique. Na de H. Mis was het een plegtigen processie. Z.H. droeg het H. Sacrament uit de Sixtijnse naar de Pauselijke kapel. Dezen laatsten blijft den geheele nacht open en even als alle kerken van Rome. Men kan dezen den geheelen nacht door bezoeken. Dus wat anders dan bij ons in Holland waar het Allerheiligste savonds wordt binnengezet, de kerken gesloten om vrijdags morgens weer uit gestald te worden. Na de mis heeft de indrukwekkende plegtigheid plaats die te Rome te zien is. Dit is het geven van den Zegen door den H. Vader aan de stad Rome en aan de geheelen wereld. Dit gebeurd vier maal in het jaar te weten op witte donderdag en Paaschdag bij de St. Pieter op ons Heerenhemelvaartdag bij de kerk van St. Jan van Lateranen en op Onzenlievenvrouwehemelvaart den 15 augustus bij Maria de Meerderen. Zulk een plegtigheid moet men zien, onmogelijk is het mij er een juist of zelfs een gering denkbeeld van te geven. Men moet van hout of steen om niet tot weenen toe bewogen te worden, De H. Vader geeft dien zegen boven van de balkon der Kerk. Duizende menschen staan op het plein voor de kerk ook de fransche en

italiaansche soldaten. Zoodra Z.H. verscheen speelden het muziek en allen soldaten en die duizende menschen vielen op hunne knieën. Nooit zal ik die aandoening vergeten welken dit teeder schouwspel mijn hart deed gevoelen en nog bij het schrijven van deze woorden word ik tot weenen toe door teederheid bewogen. Er heerschte eene ongelooflijken stilten. Z.H. zit op een draagzetel door 12 mannen gedragen en begint met een kragtigen en helderen stem de voorbereidende gebeden van den zegen te zingen, het misereatur vestri en indulgentiam en zong Z.H. nog zittende. Maar bij het Benedictus Dei enz. rigten Z.H. zich op, strekten zijn armen ten hemel en verhief merkelyk zijn stem alsof de algemeene vader der geloovigen zich aan alle Zijne kinderen over de geheelen wereld verspreid wilden doen hooren en de sprak de zegenenden woorden over de wereld uit. Ik kan niet genoeg verhalen dat het mij onmogelyk is u een denkbeeld van dezen indrukwekkenden plegtigheid te geven, die majestueusche uiting, die helderklinkende stem van den H. Vader, die plegtigen stilten die onder die duizenden heerscht, die geknielde menigte, in een woord alles vergroot de plegtigheid van het oogenblik. De H. Vader maakt drie kruisen, het eerste bij het woord Patris, het tweede bij het woord et Filiï en het derde bij et Spiritus Sancti en bij ieder kruis hoort men het gebulder van het kanon op het fort. S. Angelo waardoor aan de stad en aan de omstreken het teeken wordt gegeven dat de H. Vader zijn zegen over Rome en de gansche wereld uitspreekt. Zie daar een weinig over dezen hartverwarmende plegtigheid. Gaarne zoude ik u nog meer zeggen, maar ik moet nog anderen plegtigheden beschrijven en daarom verzoek ik u met dit weinigs al tevreden te zijn en ook wat ik er van zeggen zou of niet, ik zou nooit kunnen zeggen zoo als het wezenlijk

is. Lees mij voor zoo veel schoonen beschrijvingen als ge kunt, laat allen schrijvers er een schildering van maken, zoo schoon en treffend als hunnen verbeelding die scheppen kan, dan zal ik toch nog zeggen: neen zoo is het niet, ze zeggen veel te weinig van dat hemelsche dat Goddelijke, hetwelk in die plegtigheid u treft. Dat kan geen sterveling U melden, daarvoor zijn menschelijken kragten te zwak.

Paus Pius IX.

Tot zover het verslag van Jan van der Meer.

Nog een tip: Op 3 april start de NTR/VPRO serie de IJzeren Eeuw. Aflevering nummer 8, vrijdag 22 mei 2015: aandacht voor Pierre Cuypers en de zouaven. Opnamen zijn gemaakt in het zouavenmuseum!

Met vriendelijke groet,
Marijke Zonneveld-Kouters